Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Järven i skogslandet – en pilotstudie 2013-14

Statusrapport, 4/10-2013

Malin Aronsson
Jens Persson
Kent Sköld

Bakgrund

Den svenska delen av den skandinaviska järvstammen har ökat i storlek och utbredning under de senaste 10 åren. Under denna period har även järvstammens utbredning expanderat i skogslandet utanför områden med fjäll- och fjällnära skogar både inom och utanför renskötselområdet (Aronsson och Persson 2012). Denna utveckling ger oss en möjlighet att studera järvens ekologi i expansionsfasen i södra delen av utbredningsområdet utanför vad som ofta betraktats som typiskt järvhabitat. Mot bakgrund av detta startades projektet ”Järven i skogslandet – en pilotstudie” i januari 2013. Projektet har som mål att samla in kunskap om järvens ekologi i skogslandskapet samt utvärdera och utveckla metoder för fångst och inventering av järv i skogslandskap med begränsade möjligheter till snöspårning. Studieområdet är lokaliserat till ett ca 2 200 km^2 område i södra Dalarna (Borlänge, Gagnef och Ludvika kommun).

Fällfångst

Under denna första vinter placerade vi ut två lådfällor i studieområdet, fällorna är byggda enligt instruktion i Lofroth mfl. 2008. Fällorna är utrustande med tak som förhindrar att istäcke bildas på luckan då snön smälter/fryser. Den ena fällan besöktes av järv inom någon vecka medan det tog drygt en månad innan järv hittade den andra. Ingen järv fångades under perioden men båda fällorna besöktes flera gånger av järv under vårvintern *(se foto 1)*. En mård fångades och släpptes ut. Fällorna bevakades med hjälp av mms-kameror som registrerar rörelser och skickar bilder direkt till oss dygnet runt. Fällorna var aktiva från 10 januari till 29 april 2013.

Foto 1. Järv utanför en av fällorna

DNA-insamling
Under snöspårning samlade vi in prover för DNA-analys (spillning, urin, sekret och hår). Proven har analyserats under sommaren 2013. Totalt analyserades 21 prov varav 10 gav resultat. Alla prov som analyserades framgångsrikt kom från samma del av studieområdet och från samma individ, en hane som enligt DNA befunnits sig i området sedan 2008.

Snöspårning
Vinterns spårningar fokuserade till att börja med på att hitta områden där järvar rör sig ofta för att hitta lämpliga platser för uppsättning av fällor och kamerastationer. Vi har även genomfört längre spårningar för att ta reda på om spåren är gjorda av ett eller flera djur. I de flesta fall har det rört sig om en individ som rört sig fram och tillbaka i området och därmed lämnat flera spår på samma plats. Vid några tillfällen har vi emellertid efter längre spårning konstaterat att det rört sig om minst 2 djur. Vid längre snöspårningar registrerades bytesrester och markeringsbeteende.

Kamerastationer
Inom projektet använder vi viltkameror för att testa en metod för järvinventering med kameror utvecklad i Nordamerika (se Magoun mfl. 2011). Under våren/sommaren har vi haft totalt 12 kameror utplacerade vid 6 kamerastationer. En kamera sitter riktad mot ställningen och klätterstödet *(figur 1)* medan den andra kameran fotar hela kamerastationen för att registrera besök av djur som inte klättrar på ställningen. Utöver dessa finns kameror vid de båda stängda fällorna för att registrera besök av järv på platsen under sommaren, en av fällorna har haft flera besök av järv under september. I skrivande stund har järv besökt 4 av 6 kamerastationer, för antal besök (separerade med minst 20 minuter) se tabell 1. Med hjälp av teckningen på bröstet har vi hittills kunnat särskilja minst två järvindivider från fotona. Andra arter som fotograferats är mård, räv, rådjur, älg, björn, grävling, pärluggla, talgoxe och nötskrika. Projektet har tillstånd att använda kameror från Länsstyrelsen i Dalarnas län, Dnr: 211-9329-2012.

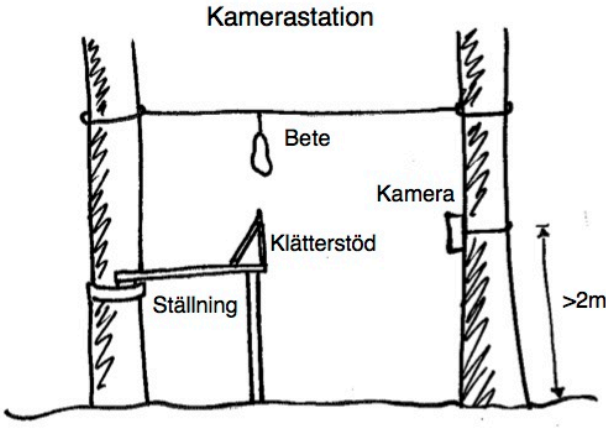

Figur 1. Kamerastation sett från sidan.

Tabell 1. Antal besök av järv vid de 6 kamerastationerna samt andra arter fotograferade vid respektive station fram till 3/10-2013

Kamerastation	Antal besök av järv	Fotograferade arter
1	6	Nötskrika, mård, räv
4	3	Älg
5	0	Mård, talgoxe, grävling, björn, älg, räv
6	1	Älg, räv, mård
7	0	Rådjur
8	4	Pärluggla, rådjur, talgoxe

Planering inför kommande höst och vinter

Under årets snöspårning har vi fått mycket värdefull information om järvens användning av landskapet, vilka områden som används ofta. Med hjälp av den information ska vi placera ut ytterligare 2 fällor under hösten som kommer gillras vintern 2014. Vi kommer även placera ut minst 4 nya kamerastationer inom befintligt studieområde. Snöspårning och insamling av prov för DNA-analys kommer att återupptas så fort snö lagt sig i området. Under nästa säsongs snöspårningar kommer vi fokusera mer på att samla information gällande antalet djur i området genom längre spårningar och så kallade områdesinventeringar då alla spårlöpor efter snöfall följs till ”snö i spåren”. Vi kommer fortsätta samla information om beteende såsom bytesval och markeringar. Under februari/mars kommer vi även leta efter föryngring (lya) i området.

Vår förhoppning är att vi fångar minst en järv under vintern. När en järv fångas kommer den att förses med GPS sändare. Sändarna ger positioner där järven befunnit sig. Dessa positioner kan vi använda för att få fram mycket information: Bland annat kan vi se hur järvar rör sig, hur stort revir de har och i vilka habitat de rör sig. Dessutom kan positionerna från GPS-sändare användas för att studera födoval och underlätta för oss att finna spår att följa.

Ett mål är också att utöka studieområdet både vad det gäller fångst, utplacering av kamerastationer och snöspårning.

Tack!

Vi vill avsluta med att tacka finansiärer och alla som hjälpt till under den här första säsongen. Tack för er hjälp med lokalkännedom, rapporter av järvobservationer, spårningar och insamling av spillning m.m.
Finansiärerna av projektet Järven i skogslandet är:
WWF Sverige
The Wolverine Foundation.

Mer information

För mer information kontakta projektansvariga
Jens Persson, Malin Aronsson Grimsö forskningsstation
Institutionen för Ekologi, Sveriges lantbruksuniversitet
730 91 Riddarhyttan
jens.persson@slu.se, malin.aronsson@slu.se
www.wolverineproject.se

Referenser

-Aronsson M och Persson J. 2012. Järven i skogslandet. Rapport till WWF
http://www.wwf.se/source.php/1465945/Jrv%20i%20skoglandet.pdf

-Lofroth E mfl. D. 2008. Evaluation of live-capture techniques for free-ranging wolverines. The Journal of Wildlife Management 72(5): 1253-1261.

-Magoun A mfl. 2011. Integrating motion-detection cameras and hair snags for wolverine identification. The Journal of Wilife Management 75(3): 731-739.

Bilder från kamerastationer

2013-06-14 11:32:10 PM M 4/5
10°C
WOLVERINE1
RECONYX

2013-06-14 11:29:34 PM M 1/5
10°C
WOLVERINE1
RECONYX

2013-08-11 7:07:31 PM M 3/3 14°C
PC800 PROFESSIONAL
RECONYX

2013-03-21 7:40:47 PM M 4/5 -10°C
WOLVERINE-3
RECONYX

2013-09-19 10:34:33 PM M 2/3
2°C
PC800 PROFESSIONAL
RECONYX

2013-08-26 6:49:09 PM M 1/5
16°C
WOLVERINE-3
RECONYX

2013-03-31 11:38:34 AM M 4/5
4°C
WOLVERINE1
RECONYX

2013-06-10 6:22:54 AM M 1/3
7°C
PC800 PROFESSIONAL
RECONYX